

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ФОРЕНЗІК-АУДИТУ

Сирцева С.В.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Недбайло К.Г.,

здобувач другого рівня освіти

Янковська Т.Ю.,

здобувач другого рівня освіти,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Розглянуто суть поняття «форензик-аудит», що є новою формою виявлення ризиків, визначення фактів шахрайства і протиправних дій, об'єднує у собі процедури аудиту та фінансового розслідування з метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Виділено види форензик-аудиту залежно від мети його проведення.

Ключові слова: форензик-аудит, аудит, засіб контролю.

При здійсненні фінансово-господарської діяльності суб'єкти господарювання дуже часто стикаються з різними проявами шахрайства, що, в подальшому негативно впливає на результати їх діяльності. Виявити внутрішні економічні злочини в ході нормального функціонування великої компанії непросто, адже шахрайство доволі часто є заздалегідь продуманим процесом. Найбільш популярними типами шахрайських операцій на сьогодні залишаються: присвоєння активів, фінансові викривлення, хабарництво. Тому виявлення і припинення неправомірних економічних дій у компанії стає вкрай актуальним завданням, з яким можуть впоратися досвідчені фахівці, які володіють навиками проведення форензик-аудиту.

Форензик (форензик-аудит, англ. Forensic accounting) - один із ефективних інструментів для захисту бізнесу, це незалежне розслідування, яке проводиться задля виявлення фінансових порушень та профілактики економічних злочинів у компанії.

Як і більшість юридичних термінів, коріння форензик можна знайти у Древньому Римі. Латинське поняття «forensic» використовувалось для позначення публічних дискусій та укладення угод на велелюдних торгових

площах. Сьогодні під терміном «форензик» зазвичай розуміється діяльність, спрямована на виявлення та врегулювання спірних ситуацій з фінансових, правових та інших питань, а також економічне розслідування дій співробітників і організацій, що суперечать законодавчим актам та іншим принципам [1].

В цілому поняття «форензик» використовується для характеристики незалежної ініціативної діяльності з проведення робіт щодо розслідування, експертизи, аналізу, оцінки, врегулювання ситуацій та розробці процедур, спрямованих на протидію шахрайству, корупції, комерційному підкупу, оцінці договірної діяльності, врегулювання розбіжностей між сторонами з фінансових і ділових питань.

В економічній літературі форензик розглядається як комплекс наук різних сфер (бухгалтерського обліку, судових експертиз, психології та ін.) [2]. Застосовуючи методологічний інструментарій обліку, контролю, аналітичних розрахунків, анкетувань та співбесід з персоналом і контрагентами, форензик-аудит здійснює моніторинг фінансово-господарської діяльності організації з метою виявлення неправомірних дій працівників або третіх осіб, пов'язаних з посяганням на фінансові ресурси організації [3]. Тому в рамках даного дослідження вважаємо за доцільне ввести в облікову теорію поняття «форензик-аудит», під яким слід розуміти комплекс заходів щодо врегулювання фінансових, економічних, правових, комерційних та інших питань, які містять у собі істотні економічні ризики, що здійснюються аудиторськими, консалтинговими та спеціалізованими компаніями для задоволення інтересів власників (акціонерів) компаній різних організаційно-правових форм.

Форензик-аудит - це поєднання юридичного і фінансового аудиту та судово-бухгалтерської експертизи. Тому до проведення форензик-аудиту мають бути залучені фахівці всіх цих профілів, які зможуть комплексно перевірити абсолютно кожну транзакцію, знайти порушення там, де його, на перший погляд, немає.

Форензик-аудит не є відокремленим засобом контролю економіко-правових аспектів господарської діяльності і має використовувати надбання усіх

суміжних наук. Тому спеціалісти з форензик-аудиту мають володіти комплексними знаннями у сферах: бухгалтерського обліку і аудиту; економічних та фінансових злочинів; сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях; психології та інших соціальних наук; криміналістики та девіантології [4].

Виділяють наступні види форензик-аудиту залежно від його мети [5]:

- розслідування фінансових махінацій, шахрайства;
- перевірка доброчесності контрагентів;
- визначення шляхів протидії корупції;
- розслідування з метою розшуку активів;
- урегулювання конфліктів;
- боротьба з легалізацією доходів і т.д.

Тобто, аналізується внутрішня «кухня» компанії та/або зовнішні фактори. Окрім того, форензик має свої особливості для кожної галузі бізнесу, залежить і від форми діяльності підприємства, кількості працівників тощо.

Форензик-аудит може бути відкритим (коли працівникам відомо про його проведення) або ж таємним (коли на підприємство, наприклад, під виглядом нового співробітника, приходять проводити розслідування форензик-аудитор) [5].

Основною відмінністю аудиту від форензик-аудит є те, що аудиторська діяльність регулюється на законодавчому рівні, а от вимог щодо проведення форензик-аудиту законодавством не встановлено. Форензик-аудит передбачає більш ширший спектр аналітичних процедур, ніж аудит.

Форензик-аудит ґрунтується як на офіційних, так і на неофіційних джерелах, крім того, при незалежному економічному розслідуванні аналізуються не тільки первинна документація, бухгалтерська та управлінська звітність, але і свідчення співробітників, контрагентів, незалежних експертів і колишніх партнерів [6].

Крім того, звіт про проведену перевірку може представлятися в інтересах однієї зацікавленої особи, наприклад, одного власника, який запідозрив партнера

в шахрайських діях, або ж щодо генерального директора компанії, обраного за конкурсом, в разі наявних підозр в розкраданні коштів компанії.

Таким чином, форенік-аудит, є новою формою дослідження ризиків, визначення фактів шахрайства і протиправних дій, що об'єднує у собі процедури аудиту та фінансового розслідування для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. МЭБ-групп: мониторинг экономической безопасности. URL: <http://www.mebgroup.ru/forenzik-kontrol/>.
2. Enofe A. O., Omagbon P. and Ehigiator F. I. Forensic Audit and Corporate Fraud. *IARD International Journal of Economics and Business Management*. 2015. Vol. 1. No. 8. P. 55–64.
3. Doan M. A., McKie D. Financial investigations: Auditing research accounts of communication in business, investor relations, and public relations (1994–2016). *Public Relations Review*. 2017. Vol. 43. Issue 2. P. 306–313.
4. Семенець А. О. Форензік аудит як ефективний засіб антикризового управління торговельною діяльністю. *Бізнес Інформ*. 2019. №4. С. 280–287.
5. Сидоренко Д. Форензік як спосіб захисту бізнесу. *Юридична газета*. 25.04.2018. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/events/forenzik-yak-sposib-zahistu-biznesu.htm>.
6. Dubinina M., Ksonzhyk I., Syrtseva S. Forensic accounting: the essence and prospects of development in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4, № 1. Pp. 131-138.

Annotation: *The essence of understanding “forensic audit” is covered, which is based on the new form of manifestation of rhizoids, the recognition of the facts and evil, both of them have their own audit procedures and financial disclosures securing financial and economic support of enterprises. It is presented to see forensic audit fallow of the metal of the past.*

Key words: *words: forensic audit, audit, control.*